Anvisning

Skapat datum: 2026-11-06

Version:1,0

Anvisning för användning av SRHR-filmer på SiS-hem

Inledning

Detta dokument beskriver hur de åtta SRHR-filmerna, framtagna av Ungdomsmottagningen (UM) i samverkan med SiS-personal och kunskapsstöd psykisk hälsa, ska användas inom SiS-verksamheter. Filmerna är ett pedagogiskt stöd som ger unga på SiS en likvärdig och tillgänglig introduktion till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Anvisningen riktar sig till både SiS-personal och UM-personal och syftar till att säkerställa att filmerna används på ett tryggt, strukturerat och kvalitetssäkrat sätt – alltid med ungdomens bästa i fokus.

Syfte och mål

Det är ett filmat informationsmaterial om SRHR för unga på SiS-hem som kan användas av personal på plats och komplettera fysiska besök från UM.

Filmerna ska bidra till:

- Ökad kunskap hos ungdomar
- Ökad benägenhet att söka vård
- Ökad trygghet hos personal att initiera SRHR-dialog

Målgrupp

Filmerna är riktade till UM:s ordinarie målgrupp 13–24 år.

De bör inte visas för yngre barn eller ungdomar under 13 år, då innehåll, språk och nivå är anpassade för äldre ungdomars behov. I anvisningarna

nedan för respektive film anges om den specifika filmen gör avsteg från ordinarie målgrupp.

Komplement till fysiska besök

Ungdomsmottagningarna har inte möjlighet att fysiskt träffa alla som vistas på SiS-hemmen. Det beror på flera faktorer:

- varierande och ibland korta vistelsetider,
- att inte alla unga orkar eller kan delta när UM är på plats,
- säkerhetsrutiner och praktiska förutsättningar på SiS som ibland begränsar möjligheten till besök,
- att UM:s resurser vanligtvis endast räcker till cirka två besök per termin.

Filmerna ska i första hand användas inför eller under besök av ungdomsmottagningen, men de kan också användas när UM inte har möjlighet att genomföra fysiska besök på SiS-hemmet.

Samverkan

Filmerna ska användas i överenskommelse mellan SiS och UM.

- planerar visningen,
- går igenom syfte och upplägg,
- kommer överens om eventuella efterföljande samtal.

UM står för innehållsansvar och metodstöd, medan SiS bidrar med kunskap om ungdomarnas dagsform, behov och sammanhang.

SiS kan självständigt visa filmerna, men det ska alltid ske i dialog och samråd med UM för att säkerställa korrekt användning och gemensam förankring.

Ägandeskap och ansvar

Ungdomsmottagningen:
- äger filmerna,
- ansvarar för att hålla materialet aktuellt, korrekt och uppdaterat.

SiS-hemmen:
- ska utse en eller flera **materialförvaltare** som ansvarar för:
- att hålla sig insatta i filmseriens syfte och riktlinjer,
- att säkerställa att filmerna används på rätt sätt,
- att vara kontakt mellan SiS och UM,
- att följa överenskommelser och rutiner kring användningen.

SiS-personal ansvarar för att:

- bedöma vilka ungdomar som kan ta del av filmerna och när,
- skapa en trygg och lugn miljö vid visning,
- uppmärksamma behov av fördjupning, riskbeteenden eller frågor som behöver tas vidare inom verksamheten eller till UM.

UM-personal ansvarar för att:

- använda filmerna vid eller i anslutning till besök på SiS-hem,
- bidra med fördjupat kunskapsstöd inom SRHR,
- finnas tillgängliga för konsultation när SiS efterfrågar stöd kring SRHR-frågor.

Att tänka på i mötet med målgruppen

- Många ungdomar har erfarenhet av trauma, övergrepp, maktmissbruk eller våld.
- Vissa har autism eller intellektuell funktionsnedsättning – därför behövs:
    - konkret språk,
    - exempel snarare än abstrakta begrepp,
    - möjlighet att stanna filmen och förklara.
- ”Övergrepp är inte sex – det är våld” ska vara ett tydligt och återkommande budskap.

Grundprinciper för användning

- Filmerna ska integreras i ett planerat och meningsfullt sammanhang.
- Visningen ska alltid följas av samtal eller reflektion.
- Filmerna får inte användas enbart för snabb information.
- Personal ansvarar för en trygg ram och att alla deltagare känner sig fria att avstå.

Bedömning av relevans

Eftersom målgruppen varierar stort avseende ålder, kognitiv förmåga, erfarenheter och trauma ska personal bedöma:

- *om* filmen är lämplig,
- *vilken* eller vilka filmer som är lämpliga,
- om den bör användas individuellt eller i grupp.

Rekommendationer inför visning

Förberedelse

- Personal ska se filmen i förväg.
- Ta del av dessa anvisningar.
- Identifiera teman som är relevanta för aktuell grupp eller individ.
- Bedöm om innehållet kan vara triggande (t.ex. övergrepp, digital utsatthet) och planera därefter.
- Säkerställ att du känner till vilka stöd- och kontaktvägar som faktiskt finns tillgängliga för ungdomarna på det aktuella SiS-hemmet, exempelvis kontakt med ungdomsmottagning, hälso- och sjukvård eller andra stödinsatser.

Försnack

Syftet är att skapa trygghet och tydlighet:

- Beskriv vad filmen handlar om.
- Påminn om att inga frågor är fel.
- Förklara att vissa delar kan vara svåra och att det finns möjlighet att prata efteråt.
- Tydliggör att alla har rätt att avstå från att delta.
- Förklara att filmerna beskriver rättigheter, stöd och möjligheter som finns för unga generellt. Vissa stödformer eller kontaktvägar kan vara begränsade under tiden på SiS, men informationen är ändå viktig att känna till.

Använd gärna formuleringen: "I filmen nämns verksamheter och stödlinjer som unga kan vända sig till. Alla de möjligheterna kanske inte är tillgängliga under tiden på SiS, men det är ändå viktigt att känna till vilka rättigheter, stöd och möjligheter som finns. Om du vill komma i kontakt med någon av verksamheterna som nämns kan du prata med personalen, så hjälper vi dig att undersöka vilka möjligheter som finns."

Efterarbete

Efter filmen ska ett samtal alltid erbjudas. Exempel på frågor:

- Vad fastnade du för?
- Var det något som kändes oklart?
- Hur tänker du kring dina egna gränser?
- Finns något du vill prata mer om individuellt?

Om känsliga teman väcks ska personal hjälpa ungdomar vidare till rätt stöd.

Särskilt viktigt att följa upp:

- Då filmerna hänvisar till anonyma hjälplinjer eller digitala stödformer, förtydliga att sådana kontakter inte alltid är möjliga under en placering på SiS, särskilt vid begränsningar i elektronisk kommunikation (EKT).
- Om ungdomsmottagningen nämns, informera om hur kontakt med ungdomsmottagning fungerar på det aktuella hemmet och vilka kontaktvägar som är möjliga.
- Om frågor väcks kring digitala relationer, internetanvändning eller pornografi, hjälp ungdomarna att skilja på filmens kunskapsinnehåll och de regler och begränsningar som kan gälla under placeringen. Betona att informationen syftar till att öka kunskap och stärka förmågan att göra medvetna val, både under och efter tiden på SiS.